

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

การศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ให้มีคุณภาพ เนื่องจากการศึกษาคือการเรียนรู้เพื่อความรู้และความเจริญงอกงามของบุคคล คุณภาพของบุคคลจึงขึ้นอยู่กับการศึกษา และบุคคลเป็นปัจจัยชี้ขาดความสำเร็จของการพัฒนาในทุกเรื่อง หากคนในประเทศมีคุณภาพแล้วย่อมส่งผลต่อการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า ดังนั้นรัฐจึงตระหนักถึงความสำคัญ ในการพัฒนาศักยภาพบุคคลด้วยการวางรากฐานการศึกษาให้มั่นคง เพื่อพัฒนาคนให้พร้อมที่จะเผชิญกับวิถีชีวิตและเื้อต่อการพัฒนาประเทศโดยส่วนรวมในอนาคต

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษในประเทศไทย ได้รับแรงผลักดันจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 ที่ได้กำหนดไว้ชัดเจน ให้รัฐจัดการศึกษาให้กับคนในชาติทุกคนทุกกลุ่ม ไม่เว้นเด็กพิการและเด็กด้อยโอกาส โดยระบุไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกัน ในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” และในมาตรา 5 (ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 125 ตอนที่ 28 ก) คนพิการมีสิทธิทางการศึกษาดังนี้ คือ “ได้รับการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการจนตลอดชีวิต พร้อมทั้งได้รับเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา และเลือกบริการทางการศึกษา สถานศึกษา ระบบและรูปแบบการศึกษา โดยคำนึงถึงความสามารถ ความสนใจ ความถนัดและความต้องการจำเป็นพิเศษของบุคคลนั้น” โดยคณะกรรมการคัดเลือกและจำแนกความพิการเพื่อรับการศึกษา ได้กำหนดบุคคลที่มีความบกพร่องที่ต้องการการศึกษาพิเศษไว้ 9 ประเภท คือ 1) บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น 2) บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน 3) บุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา 4) บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือสุขภาพ 5) บุคคลที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ 6) บุคคลที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา 7) บุคคลที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรมหรืออารมณ์ 8) บุคคลออทิสติก 9) บุคคลพิการซ้อน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545) ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ทุกคนรวมทั้งเด็กพิเศษได้รับการศึกษา ทำให้เด็กพิเศษมีโอกาสเข้าสู่ระบบโรงเรียนมากขึ้น (ผดุง อารยะวิญญู, 2542)

เด็กออทิสติก จัดเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทหนึ่งใน 9 ประเภทดังกล่าว ที่มีความบกพร่องของการพัฒนาการ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านภาษาเพื่อการสื่อสาร ด้านปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และด้านพฤติกรรม เนื่องจากมีความผิดปกติในสมอง เด็กแต่ละคนมักมีความบกพร่องหลายด้านร่วมกัน ทางทางแพทย์จึงจัดโรคนี้ไว้ในกลุ่ม Pervasive Developmental Disorder หรือเรียกสั้นๆ ว่า PDD แต่ภายหลังพบว่าเด็กแต่ละคนมีระดับความรุนแรงของโรคแตกต่างกันค่อนข้างมากจึงนิยมเรียกโรคนี้ว่า ออทิสติก สเปกตรัม (Autistic Spectrum) (เพ็ญแข ลิ้มศิลา, 2545ก; ศรีเรือน แก้วกังวาน, 2545; อุมาพร ตรังคสมบัติ, 2545; นิรมล พັນสุนทร, 2546; อัญชลี สารรัตน์, 2549; Jennifer, et al., 2004) โดยมีความบกพร่องหลักอยู่ที่การเชื่อมต่อระหว่างความรู้สึก อารมณ์หรือ ความต้องการ

กับการสั่งการของกลั่นเนื้อ ทำให้พฤติกรรมการแสดงออกหรือคำพูดปราศจากเจตนาเป็นตัวกำกับ จึงมีลักษณะซ้ำซากสเปะปะ ความบกพร่องรออยู่การรับรู้สิ่งเร้าทำให้เด็กรู้สึกต่อสิ่งเร้าแตกต่างจากที่ผู้อื่นรู้สึก และมีปัญหาการประมวลข้อมูล (ทำความเข้าใจ) ผ่านการได้ยินและการมองเห็นทำให้เด็กไม่เข้าใจภาพที่มองเห็นและเสียงที่ได้ยิน รวมทั้งปัญหาการวางแผนสั่งการกลั่นเนื้อ (พุทธิตา (นามปากกา), 2550) ความบกพร่องทางพัฒนาการนี้มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวันคือความสามารถในการคิด ความรู้สึก จินตนาการและการสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น (สมพร หวานเสร็จ, 2552)

ปัจจุบันประเทศไทยมีแนวโน้มอุบัติการณ์ของภาวะออทิสซึมเพิ่มขึ้น และมีการวินิจฉัยออทิสติกได้ครอบคลุมมากขึ้น ในปี 2546 กระทรวงสาธารณสุขได้ดำเนินโครงการนำร่องสำรวจเด็กอายุ 1 – 5 ปี ในชุมชนทั่วประเทศ จำนวน 150,000 คน พบเด็กที่บกพร่องทางพัฒนาการประมาณ 15,000 คน ในจำนวนนี้พบเด็กที่มีแนวโน้มเป็นออทิสติกประมาณ 4,000 คน คิดเป็นร้อยละ 1 ของประชากร (กรมสุขภาพจิต, 2547) มีเด็กออทิสติกส่วนหนึ่งสามารถเข้าเรียน ในระบบได้มากขึ้น จากข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548) ที่ได้สำรวจจำนวนคนพิการในวัยเรียน มีจำนวนทั้งหมด 1.54 ล้านคน พบว่าเป็นบุคคลออทิสติก 15,210 คน จำแนกเป็นบุคคลที่เข้าสู่ระบบการศึกษาจำนวน 4,869 คน (ร้อยละ 32.19) บุคคลที่ยังไม่ได้รับการศึกษาจำนวน 10,314 คน (ร้อยละ 67.81) และจากข้อมูลนักเรียนออทิสติกใน ปีการศึกษา 2542-2547 พบว่ามีจำนวนเพิ่มขึ้นจาก 1,375 คน เป็น 3,779 คน ซึ่งเพิ่มขึ้นร้อยละ 174 และมีเด็กออทิสติกเข้าเรียนในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมในปีการศึกษา 2547 จำนวน 518 คน

จำนวนเด็กออทิสติกที่เข้าสู่ระบบโรงเรียนมากขึ้นเหล่านี้ ยังมีความบกพร่องทักษะทางสังคมเป็นอุปสรรคอันสำคัญต่อการเรียนรู้ของเด็ก (เพ็ญแข ลิมศิลา, 2545ก) และพบว่า เด็กออทิสติกที่เข้าโรงเรียนเรียนร่วมมักจะไม่สามารถประสบความสำเร็จ เนื่องจากการขาดทักษะทางสังคมเป็นปัญหาหลัก (ดารณี อุทัยรัตนกิจ, 2545) โดยจะขาดความเข้าใจกฎเกณฑ์ของสังคม การสร้างปฏิสัมพันธ์ไม่เป็นธรรมชาติ ไม่สนใจสิ่งที่เกิดขึ้นรอบตัวหรือบุคคลรอบข้าง มีขอบเขตจำกัดในการแสดงออกทางสีหน้าและสื่ออารมณ์ ขาดกระบวนการคิดที่เป็นนามธรรม และการไม่สามารถสร้างสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อนวัยเดียวกัน ทำให้เกิดความยุ่งยากต่อความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น เช่น การริเริ่มปฏิสัมพันธ์ การกล่าวสวัสดิการ การเรียกชื่อเพื่อน การกล่าวลา การเข้าไปขอและแบ่งปัน การสอบถามมองหน้า การแบ่งปันของเล่น การแสดงความสนุกสนานเพลิดเพลิน การรู้สึกมีส่วนร่วมและความสนใจในผู้อื่น ซึ่งนักเรียนออทิสติกแต่ละคนจะมีแบบแผนทางสังคมแตกต่างกันขึ้น อยู่กับระดับความบกพร่อง (Green, 2001) จากพฤติกรรมเหล่านี้ทำให้นักเรียนออทิสติกไม่เป็นที่ยอมรับของเพื่อนและบุคคลทั่วไป (เพ็ญแข ลิมศิลา, 2545ก) ส่งผลให้ขาดเพื่อน มีปัญหาในการปรับตัว ก่อให้เกิดความขัดแย้งและปัญหาในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ขาดโอกาสในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ และพบว่านักเรียนออทิสติกเมื่อเข้าสู่วัยรุ่นส่วนใหญ่ต้องการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเพิ่มขึ้น จนกลายเป็นความสับสนยุ่งยากและรุนแรงขึ้น จนกระทั่งต้องใช้ยาบำบัดเพื่อจัดการเกี่ยวกับความกดดันและความกังวล

ดังนั้น การจัดการศึกษาเพื่อให้นักเรียนออทิสติกในระดับปฐมวัยที่เรียนร่วมในโรงเรียนปกติ จึงต้องเกี่ยวข้องกับการบูรณาการทั้งทางด้านสังคม และการเรียนของนักเรียนปกติและนักเรียนออทิสติก เพื่อให้เรียนรู้ซึ่งกันและกัน ด้วยการกำหนดหลักสูตรที่ไม่ควรเน้นเฉพาะด้านวิชาการ แต่ควรจะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาทักษะทางสังคมและอารมณ์ (ผดุง อารยะวิญญู, 2546) ยึดหลักความต้องการจำเป็นของผู้เรียนเป็น

หลัก ให้นักเรียนออทิสติกใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับเด็กปกติได้ โดยคำนึงถึงหลักของสิทธิส่วนบุคคล ศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ และการยอมรับถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ตามความเชื่อพื้นฐานที่ว่านักเรียนออทิสติกมีความเหมือนเด็กปกติมากกว่าความแตกต่าง (คารนิ อุทัยรัตนกิจ, 2545) ตลอดจนการเลือกรูปแบบการสอนและกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับแต่ละคน จึงเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาการเรียนรู้สำหรับเด็กพิเศษอย่างแท้จริง

ทักษะทางสังคม เป็นทักษะที่สำคัญต่อการพัฒนาตัวบุคคล โดยเฉพาะในบุคคลออทิสติกควรมีการปลูกฝังทักษะทางสังคมที่ถูกต้อง เพื่อให้การอยู่ร่วมกันในสังคมสงบสุข เกิดความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สามารถปรับตัวได้ทุกสถานการณ์ ซึ่งจะส่งผลให้มีพื้นฐานในการดำรงชีวิตที่มั่นคง (สมพร หวานเสร็จ, 2552) เด็กทั่วไปจะได้รับการเตรียมความพร้อมทักษะด้านต่างๆ และเรียนรู้ทักษะทางสังคมจากการฟัง การสังเกตสิ่งต่างๆ รอบตัวทุกวัน แต่นักเรียนออทิสติกไม่สามารถทำสิ่งเหล่านี้ได้ อาจเนื่องจากธรรมชาติของนักเรียนออทิสติกเหมือนมีกำแพงแก้วกั้นระหว่างเด็กกับสังคมรอบข้าง (อุมาพร ตรังคสมบัติ, 2545) การแก้ไขและพัฒนาทักษะทางสังคมให้แก่เด็กนักเรียนออทิสติก เพื่อให้สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้เหมือนเด็กปกติ จะได้ผลดีมาก ขึ้นถ้ากระทำได้ตั้งแต่เริ่มแรกด้วยทักษะทางสังคมที่เหมาะสมตามอายุ และต้องอาศัยความร่วมมือของบุคลากรทุกคนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจากสภาพการขาดทักษะทางสังคมของนักเรียนออทิสติกที่มีระดับความรุนแรงแตกต่างกันในแต่ละคน แนวทางการสอน/การฝึก/การพัฒนาทักษะทางสังคมเพื่อให้เหมาะสมกับเด็กแต่ละคนจึงแตกต่างกัน วิธีการพัฒนาทักษะทางสังคมให้นักเรียนออทิสติกอาจใช้หลายวิธี เช่น การเล่นเป็นกลุ่มร่วมกับนักเรียนปกติ และเด็กในวัยเดียวกัน การใช้เรื่องราวทางสังคม (Social Stories) การใช้บทสนทนาโดยตัวการ์ตูน (Comic Script Conversation) การบอกบทความคิด (Cognitive Script) การฝึกปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้ใหญ่ การแสดงบทบาทสมมติ การให้รางวัล การสอนทักษะทางสังคมโดยตรง และการกระตุ้นเตือน เป็นต้น (ผดุง อารยะวิญญู, 2551) ด้วยหลักการนำพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กมาวิเคราะห์เป็นขั้นตอนย่อยๆ แล้ววางแผนช่วยเหลือโดยพ่อแม่หรือบุคคลใกล้ชิด (อุมาพร ตรังคสมบัติ, 2545) ให้เด็กได้เรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ และเป็นจริงในสถานการณ์ต่างๆ สอนให้ชัดเจน เพื่อที่เด็กจะสามารถเข้าใจและเรียนรู้ได้ว่าควรปฏิบัติตัวอย่างไรในสถานการณ์ต่างๆ และเสริมแรงพฤติกรรมอย่างเป็นระบบจะทำให้ได้ประสิทธิผลที่ดี

เรื่องราวทางสังคม (Social Story) เป็นที่รู้จักในชื่อ การบอกบททางสังคม (Social Scripts) พัฒนาขึ้นโดย Carol Gray ในปี 1991 เพื่อช่วยให้นักเรียนออทิสติกเข้าใจกฎ กติกาของการเล่นเกมและได้มีการพัฒนาเพิ่มเติมในการเข้าใจกฎ กติกาทางสังคม วัฒนธรรม และการเข้าใจทฤษฎีเกี่ยวกับจิตใจ (Theory of Mind) ซึ่งเป็นความสามารถในการเข้าใจมุมมองของบุคคลอื่น วิธีการใช้เรื่องราวทางสังคม คือใช้การอ่านประโยค 4 ชนิด เพื่ออธิบายข้อมูลที่สำคัญทางสังคมว่า เกิดอะไรขึ้น และทำไม (Gray, 2000) ช่วยสนับสนุนให้นักเรียนออทิสติกเกิดการเรียนรู้เรื่องราว เข้าใจและสามารถมองเห็นภาพเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในสังคม ทำให้เกิดประสบการณ์รับรู้ความรู้สึกของบุคคลอื่น และเกิดการตอบสนองที่ดีของนักเรียนออทิสติก ซึ่งเป็นการเตรียมเด็กให้เรียนรู้เรื่องราวก่อนที่จะเผชิญกับสถานการณ์จริง เหมาะกับนักเรียนออทิสติก ระดับรุนแรงปานกลางถึงรุนแรงน้อย ทำให้เพิ่มการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่เหมาะสม และลดพฤติกรรมก้าวร้าวตามที่กำหนดไว้ (Swaggart et al., 1995; Noris & Dattilo, 1999; พัชร จีวพัฒน์กุล, 2549)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจจะศึกษาการพัฒนาทักษะทางสังคม สำหรับนักเรียนออทิสติก ในโรงเรียนเรียนร่วม ระดับปฐมวัย โดยใช้เรื่องราวทางสังคม เพื่อเป็นการให้ความช่วยเหลือ เมื่อแรกพบความพิการโดยเร็วที่สุด (Early Intervention) ให้นักเรียนออทิสติก เกิดการเรียนรู้เรื่องราวและเหตุการณ์ทางสังคม การควบคุมตนเอง การทำงานร่วมกับผู้อื่น การสื่อความหมายกับบุคคลอื่น และลดพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ทำให้เข้าใจพฤติกรรมทางสังคมที่ดำเนินไปรอบตัว เป็นการเตรียมการมีส่วนร่วม ในการสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคมพื้นฐาน กับเพื่อนในชั้นเรียนและบุคคลอื่น ในโรงเรียนได้อย่างเหมาะสมต่อไป

2. คำถามการวิจัย

2.1 ทักษะทางสังคมที่เป็นปัญหาของนักเรียนออทิสติก ในโรงเรียนเรียนร่วม ระดับปฐมวัยมีลักษณะเป็นอย่างไร

2.2 เรื่องราวทางสังคมสามารถพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียนออทิสติก ในโรงเรียนเรียนร่วม ระดับปฐมวัยได้หรือไม่

3. วัตถุประสงค์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา

3.1 ทักษะทางสังคมที่เป็นปัญหา ของนักเรียนออทิสติก ในโรงเรียนเรียนร่วม ระดับปฐมวัย

3.2 การพัฒนาเรื่องราวทางสังคม สำหรับนักเรียนออทิสติก ในโรงเรียนเรียนร่วมระดับปฐมวัย

3.3 ผลการใช้เรื่องราวทางสังคม กับนักเรียนออทิสติกในโรงเรียนเรียนร่วม ระดับปฐมวัย

4. ขอบเขตของการวิจัย

4.1 ขอบเขตด้านเวลา การวิจัยครั้งนี้มีระยะเวลาในดำเนินการ ดังนี้

4.1.1 การวิจัยระยะที่ 1 การศึกษาทักษะทางสังคมที่เป็นปัญหา ดำเนินระหว่างเดือนพฤศจิกายน ถึง มกราคม 2551

4.1.2 การวิจัยระยะที่ 2 การพัฒนาเรื่องราวทางสังคม ดำเนินระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ ถึง เมษายน 2552

4.1.3 การวิจัยระยะที่ 3 การศึกษาผลการใช้เรื่องราวทางสังคม ดำเนินระหว่าง เดือนพฤษภาคม ถึง กันยายน 2552

4.2 ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย นักเรียนเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือ

4.2.1 กลุ่มเป้าหมายในระยะที่ 1 ครูผู้สอนนักเรียนออทิสติกระดับปฐมวัย ซึ่งเป็นผู้ตอบแบบสำรวจข้อมูลนักเรียนออทิสติก ในโรงเรียนที่เปิดสอนระดับปฐมวัยในจังหวัดขอนแก่น และศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 ปีการศึกษา 2551 ที่ส่งแบบสำรวจไปจำนวน 1,082 โรงเรียน

4.2.2 กลุ่มเป้าหมายในระยะที่ 2 เป็นครูผู้สอนนักเรียนออทิสติกระดับปฐมวัย ในโรงเรียนเรียนร่วมใน จังหวัดขอนแก่น ปีการศึกษา 2551 ซึ่งสอนนักเรียนออทิสติก มาอย่างน้อย 3 ปี รวมจำนวน 5 คน

ผู้ปกครองนักเรียนออทิสติก จำนวน 3 คน และอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านเรื่องราวทางสังคม จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้น 10 คน นักเรียนเป้าหมายนี้ เป็นผู้มีส่วนร่วมในการสร้างเรื่องราวทางสังคมสำหรับนักเรียนออทิสติก

4.2.3 นักเรียนเป้าหมายในระยะที่ 3 เป็นนักเรียนออทิสติกที่มีปัญหาทักษะทางสังคม ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในระดับปฐมวัยในโรงเรียนเรียนร่วม ในจังหวัดขอนแก่น ปีการศึกษา 2551 จำนวน 1 คน ซึ่งเป็นนักเรียนที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าเป็นกลุ่มอาการออทิสซึม ที่มีความศักยภาพสูง พูดสื่อสารได้ เรียนร่วมเต็มเวลากับเพื่อนในชั้นเรียนทั่วไปตามเกณฑ์อายุ ผู้ปกครองยินยอมให้เป็นนักเรียนเป้าหมาย ครูผู้สอนให้ความร่วมมือ และได้รับความเห็นชอบจากผู้บริหารสถานศึกษา

4.3 ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาทักษะทางสังคมที่เป็นปัญหาสำหรับนักเรียนออทิสติกในโรงเรียนเรียนร่วมระดับปฐมวัย โดยใช้เรื่องราวทางสังคม การพัฒนาเรื่องราวทางสังคมสำหรับนักเรียนออทิสติก ในโรงเรียนเรียนร่วม ระดับปฐมวัย และการศึกษาผลการใช้เรื่องราวทางสังคมกับนักเรียนออทิสติกในโรงเรียนเรียนร่วม ระดับปฐมวัย

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 ทักษะทางสังคม หมายถึง ความสามารถในการสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคมพื้นฐานกับบุคคลอื่นในโรงเรียน โดยมีความสามารถในการทักษะทางสังคมพื้นฐาน 3 ด้าน คือ

5.1.1 การควบคุมตนเอง หมายถึง ความสามารถในการรอคอย และการปฏิบัติตามกติกาของห้องเรียน

5.1.2 การทำงานร่วมกับบุคคลอื่นในโรงเรียน หมายถึง ความสามารถในการเล่น การทำงานร่วมกับผู้อื่น การทำตามคำแนะนำ และข้อตกลงของกลุ่ม และการแบ่งปัน

5.1.3 การสื่อความหมายกับบุคคลอื่นในโรงเรียน หมายถึง ความสามารถในการแสดงความรู้สึกผู้อื่น การสร้างสัมพันธภาพโดยการมองหน้า สบตาบุคคลอื่น และบอกความรู้สึกของตนเองให้คนอื่นรับรู้

5.2 เรื่องราวทางสังคม หมายถึง เรื่องราวสั้นๆ ประกอบภาพที่มีข้อความบรรยายถึงสถานการณ์ทางสังคม โดยผู้เขียนจะเขียนแทนตัวเด็กในสถานการณ์ที่ต้องสอนทักษะสังคม เพื่อให้เด็กนักเรียนออทิสติกระดับปฐมวัย เข้าใจพฤติกรรมทางสังคมที่ดำเนินไปรอบตัว สามารถตอบสนองและแสดงพฤติกรรมในการสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคมพื้นฐานกับบุคคลอื่นในโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม

5.3 พัฒนาทักษะทางสังคม หมายถึง กระบวนการจัดทำเพื่อช่วยในการพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียนออทิสติก โดยการฝึกทักษะทางสังคม ด้านการควบคุมตนเอง ด้านการทำงานร่วมกับบุคคลอื่น และด้านการสื่อความหมายกับบุคคลอื่นในโรงเรียน ให้มีความสามารถในการปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม ประกอบด้วย การดำเนินการ 3 ระยะ คือ การสำรวจทักษะทางสังคมที่เป็นปัญหา การพัฒนาเรื่องราวทางสังคม และการใช้เรื่องราวทางสังคม กับนักเรียนออทิสติกในโรงเรียนเรียนร่วม ระดับปฐมวัย

5.3.1 การสำรวจทักษะทางสังคมที่เป็นปัญหา หมายถึง การสำรวจเพื่อค้นหาทักษะทางสังคมที่เป็นปัญหาของนักเรียนออทิสติกระดับปฐมวัยในโรงเรียนเรียนร่วม ในจังหวัดขอนแก่น โดยใช้แบบสำรวจทักษะทางสังคมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการแบบ 2 ตัวเลือก คือ แสดงพฤติกรรม และไม่แสดง

พฤติกรรม มีเนื้อหาครอบคลุมทักษะทางสังคม 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการควบคุมตนเอง ด้านการทำงานร่วมกับบุคคลอื่น และด้านการสื่อความหมายกับบุคคลอื่น รวมจำนวน 38 ข้อ

5.3.2 การพัฒนาเรื่องราวทางสังคม หมายถึง การเขียนเรื่องราวทางสังคมโดยใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วมของผู้เชี่ยวชาญ ครูผู้สอน และผู้ปกครอง โดยการประเมินพฤติกรรมของนักเรียนออทิสติกที่พบเห็นจากประสบการณ์ และจากผลการสำรวจ นำมากำหนดสถานการณ์ในการสร้างเรื่องราวทางสังคม และเขียนเรื่องราวทางสังคมในมุมมองของนักเรียนออทิสติก ตลอดจนการประเมิน การปรับปรุง และแก้ไขความเหมาะสมของการใช้เรื่องราวทางสังคม

5.3.3 การพัฒนาทักษะทางสังคมโดยใช้เรื่องราวทางสังคม หมายถึง การอ่านและสอนเรื่องราวทางสังคมให้นักเรียนออทิสติก ตามรูปแบบและความสนใจในการเรียนรู้แต่ละบุคคล เพื่อช่วยในการพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียนออทิสติก ด้านการควบคุมตนเอง ด้านการทำงานร่วมกับบุคคลอื่นในโรงเรียน ด้านการสื่อความหมายกับบุคคลอื่นในโรงเรียน ให้มีความสามารถในการปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม โดยผู้ปกครองและครูอ่านเรื่องราวทางสังคมให้นักเรียนออทิสติกเป้าหมายฟังครั้งละ 1 เรื่อง จำนวน 2-3 ครั้ง ก่อนมาโรงเรียน และก่อนเข้าเรียนในตอนเช้าและบ่าย โดยอ่านอย่างต่อเนื่องอย่างน้อย 2 สัปดาห์ ในบรรยากาศที่สงบและเป็นกันเอง

5.4 การวัดและประเมินทักษะทางสังคมของนักเรียนออทิสติก หมายถึง การสังเกตการณ์พฤติติดทางทักษะทางสังคมของนักเรียนออทิสติกและบันทึกพฤติกรรมเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ก่อนการจัดกระทำ (เส้นฐาน) ระยะที่ 2 การจัดกระทำ ระยะที่ 3 หยุดการจัดกระทำ แล้วนำมาประมวลสรุปผล โดยหาค่าเฉลี่ยของจำนวนครั้งการเกิดพฤติกรรมเป้าหมาย แสดงข้อมูลด้วยตารางและกราฟและใช้วิธีวิเคราะห์ทางสายตา

5.5 โรงเรียนเรียนร่วม หมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัย ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1-5 องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด มหาวิทยาลัย และสังกัดสำนักงานการศึกษาส่วนเอกชน ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 ในจังหวัดขอนแก่น ที่จัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทใดประเภทหนึ่งหรือหลายประเภท เรียนร่วมกับนักเรียนปกติโดยคำนึงถึงความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล

5.6 นักเรียนออทิสติก หมายถึง นักเรียนออทิสติกที่มีปัญหาทักษะทางสังคม ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในระดับปฐมวัยในโรงเรียนเรียนร่วม ในจังหวัดขอนแก่น ปีการศึกษา 2551 ซึ่งเป็นนักเรียนที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าเป็นกลุ่มอาการออทิสซึม ที่มีความศักยภาพสูง พูดสื่อสารได้ เรียนร่วมเต็มเวลากับเพื่อนในชั้นเรียนทั่วไป ตามเกณฑ์อายุ ผู้ปกครองยินยอมให้เป็นนักเรียนเป้าหมาย ครูผู้สอนให้ความร่วมมือ และได้รับความเห็นชอบจากผู้บริหารสถานศึกษา

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยคาดว่าจะก่อให้เกิดประโยชน์ ต่อการพัฒนา และการจัดการศึกษาแก่นักเรียนออทิสติกระดับปฐมวัยในโรงเรียนเรียนร่วม ในด้านต่างๆ ดังนี้คือ

6.1 ได้เรื่องราวทางสังคมสำหรับพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับนักเรียนออทิสติกระดับปฐมวัย และสามารถเป็นแนวทางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำเรื่องราวทางสังคม ไปประยุกต์ใช้กับนักเรียนออทิสติกที่อยู่ในความดูแลได้

6.2 นักเรียนออทิสติกระดับปฐมวัย สามารถเรียนร่วมกับนักเรียนในชั้นเรียนปกติได้ เนื่องจากได้รับการพัฒนาทักษะทางสังคม นักเรียนปกติมีความตระหนัก และมีมุมมองเกี่ยวกับเพื่อนที่เป็นออทิสซึม เข้าใจถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และเพื่อการปรับตัวสู่การดำเนินชีวิตในสังคมอนาคต

6.3 ครู ผู้ปกครอง มีความรู้ในการพัฒนาทักษะทางสังคม โดยเฉพาะทักษะทางสังคมที่เป็นปัญหา สามารถจัดการกับปัญหา เกิดเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็งระหว่างครูและผู้ปกครอง ขยายสู่ส่วนอื่นของสังคม สู่การเป็นสังคมที่เข้มแข็ง เอื้ออาทร และมีความสุข